

Ens agrada anar al bosc

LLIBRES / POESIA / 27 NOVEMBRE, 2018

La poesia catalana que es produeix i que s'edita avui dia, a empentes i rodolons o amb transferències bancàries, pateix de dos mals crònics i de pronòstic reservat: la manca de crítica i l'ostracisme. Les revistes especialitzades s'adrecen a un públic reduït, i al llarg dels darrers anys els suplementes culturals dels diaris han fet aquesta feina amb vocació generalista. Però els suplementes s'amagexen o desapareixen, i la crítica es transforma en crònica.

Ja fa temps que la poesia té reconeixement a partir de la figura del creador, o de la *mise en scène* que en fa el creador. El poeta mediàtic apareix en els diaris i té presència a Internet. Independentment de la vàlua o de la qualitat de l'obra, com que de poesia no en llegeix ningú —diuen— interessa més el creador que no pas l'obra. La poesia catalana es troba en una espiral d'autoconsum: són els poetes els qui generalment consumeixen la poesia dels seus companys, publicada editorialment o oralment. Els petits editors, que són els qui salven la poesia del silenci de les editorials mitjanes —que no en publiquen— i de les editorials «de tota la vida» —que en publiquen dos o tres llibres l'any—, treballen incansablement perquè els seus autors vagin als festivals (Sant Cugat, Oliva, la Mediterrània, Sitges), a les parròquies poètiques (l'Horiginal), a la Poesia als parcs, als Liberislibers, etc. Aquests circuits han funcionat durant anys per fidelitat —són parròquia— o per afinitat amb els organitzadors. En aquest context, podem veure i sentir

sistemàticament alens potents i de qualitat com els de Maria Sevilla, Josep Pedrals o Maria Cabrera, i ens empassam, també sistemàticament, reiteracions sorolloses de versaires amb molta èpica però poca majestat, o la mediocritat senil de Joan Margarit.

Per què començo amb aquest pretès retaule radiogràfic de la presència del poeta en la societat? Perquè, a l'altra banda de la paret, hi ha el poeta que treballa i no passeja ni festeja —o, com diu Foix, «no floraleja, ni concurseja, ni vol accontentar les tietes»—, i que, en conseqüència, no apareix a la micromèdia poètica catalana. Aquest és el cas de Jordi Guardans, poeta programàtic i enciclopèdic, que el 2014 va editar una obra completa, *La presència del transparent* (Pagès Editors), a partir de la qual es pot llegir tota la seva obra com un contínuum poètic que desplega, en espiral creixent, la creació de l'ésser complet, atàvic i modern, connectat amb l'esdevingut i amb l'esdevenidor, que transmuta el desig sexual en desig evolutiu, transforma la poètica del cos en la poètica del transcendent, toca l'invisible que s'endevina sota les capes del bé i del mal, canta l'ésser ni masculí ni femení, i presenta una de les propostes destacadament *queer* més interessants de la nostra poesia d'ara.

Aquest 2018, Pàges Editors li ha publicat un llibre estrany, calculador i calculat, espectacularment bell, que funciona com una síntesi nova de tota la seva obra: *El bosc*. A en Jordi i a mi ens agrada anar al bosc: hi ha una vida inerta, invisible, present, transparent, que la crítica catalana encara no ha començat a mirar. Jordi Guardans és un cas estàndard d'ostracisme i de manca de crítica. Sempre he pensat que un poeta, perquè tingui un funcionament real i públic, necessita dues capes, que funcionen com una troposfera i una estratosfera. La primera capa es compon de tres o quatre o dotze lectors —lectors que verament el llegeixin— que en facin un judici crític, que colloquin la seva obra en el lloc corresponent dins el cànon, sempre en transformació. La segona capa consisteix a tenir uns mitjans que facin visible el poeta, que li donin presència física a festivals: una capa feta de persones amb capacitat d'organització i de convocatòria que tinguin en compte autor i obra, d'antòlegs que la ubiquin allà on pertoca, de publicistes literaris. Amb aquesta manca de lectura crítica i aquest ostracisme instaurats, desil·lusiona però no sorprèn que Jordi Guardans no aparegui a la recent antologia de la poesia LGBTQ catalana, *Amors sense casa*, editada per Angle Editorial.

Aquesta invisibilitat suscita una qüestió: parlo d'un poeta que no connecta amb aquest avui immediat perquè és «transcendent»? Això m'ho demano ara i adés. I penso en altres poetes catalans que també ho són, transcendents, com March, Foix, Brossa o Vinyoli, i penso si realment tots plegats, darrere el circ, el mi-me-jo i el no llegir, ens destruïm com a cultura crítica i en diàleg.

El bosc és, aparentment, un llibre en prosa. Una rondalla? Una novel·la? Prosa poètica? Les capsetes són infinites. Quan hom comença la lectura del llibre, però, per poc que sàpia de peu mètric s'adonarà que és un text escrit en hendecasil·labs —de vegades clavats, de vegades coixos— que s'han distribuït en forma de prosa. Aquesta prosa, que té un so infantil i embadalit, ara proverbial, ara rondallístic —en algun moment fins i tot lulllià—, desenvolupa una història col·lectiva que es transmuta en una d'individual: la princesa, que

representa el batec de tota una vida civilitzada i innocent, al bell mig del combat lúcid entre la pulsio del bé i l'amenaça del mal, i l'ermitana, punt d'inflexió del desig de transcendir, d'arribar a ser, d'establir la connexió amb l'oníric, amb l'atàvic, amb l'extraterrestre, amb el diví, amb el carnal, amb l'animal, amb el comestible, amb l'arcà, amb el vegetal, amb l'enemic, amb el mineral, amb l'absolut, amb el que encara no s'esdevé. *El bosc* parla de la universalitat del bé promès, recrea mites clàssics passats pel sedàs cristià, com l'edat d'or, el *locus amoenus* o l'adveniment del salvador, i fa un cant a la infantesa com a sistema d'organització al voltant d'un món que es presenta bidimensional: el que és governat pel bé (els àngels) i el que és entenebrit pel mal (el perill). Tot un món de referència antiga que parla del nostre món d'avui. Henri Michaux ja ho deia: un poeta és un infant.

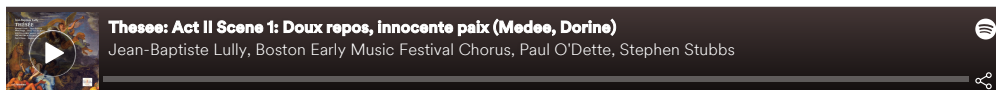
En *El bosc*, Jordi Guardans actua com a performador de quatre accions, que són bàsiques en la seva poesia: guarda, avisa, anuncia i connecta. Guarda, com els poetes clàssics, el bé, patrimoni de la innocència i de la mirada. Guarda les cançons, les contarelles, el món d'infants i àvies, les maneres de fer les coses, apreses quan les àvies eren nétes, i quan les àvies d'aquestes nétes també eren nétes. *El bosc* guarda tot aquest món en equilibri, que dorm rere la paret de la infàmia, de la ignorància, de la solitud, de la tristesa. Avisa, com els poetes visionaris, del perill, de la temptació de caure en el perill sense saber-ne; la temptació que no és cap pecat catòlic, sinó que és caure en l'engany. Jordi Guardans ens avisa de l'engany que s'amaga rere les formes més veres. Ens avisa del llop, que al bosc és el mal i que no ha de menester caçador. Anuncia, com els poetes profètics, el bé que és invisible, el present —que és el futur que ve, diu Blai Bonet—, la bona nova, l'edat d'or, els portals que ajunten la dimensió del visible amb la de l'invisible. Connecta, com els poetes lúcids, el conscient amb l'inconscient, l'opac amb el transparent, el desconegut amb l'infant, que encara ho ha de conèixer tot.

Per això *El bosc* és ple de nens, de gent que són infants perquè ho han estat i no ho deixen de ser mai, fins i tot quan tenen por. *El bosc* és un compendi de totes aquestes accions, que funciona com un ecosistema de desenvolupament de la vida, com un anunci de l'esdevenidor, com un pessebre vivent que celebra Nadal constantment, un solstici, una mort constant i un renaixement. Entre l'estat d'hipnosi, de consciència i de sensació, Jordi Guardans actua com a mèdium d'una presència que l'empeny a omplir els arbres de desig, els crepuscles de taules parades amb les més meravelloses viandes, la mort d'esperança, el temps d'inconsistència.

No fa gaire, parlant en un racó silent de Barcelona, Jordi Guardans em va dir que tenia una idea per al proper llibre però que no sabia com investir-la. Aleshores vaig recordar el primer cop que em va parlar del planeta Balalaika, abans de començar a escriure de terminacions proteíniques neuronals en el llibre homònim. I quan em va parlar del verí, abans d'enfrontar-se als cants profunds de *Contra venena et animalia venenosa*. I quan em va descriure un somni relacionat amb el bombardament de Dresden, abans d'escriure el primer mot d'*El llibre de Dresden*.

A nosaltres ens agrada anar al bosc. Allà no ens miren per qui som, sinó pel que fem. I és

així, talment el mèdium d'una idea que ve de l'altra banda d'aquests arbres antigüíssims, que un dia en Jordi em va dir que tenia ben clar que *havia de fer* un llibre que es titularia *El bosc* i que no sabia ben bé què seria. Ara ho sabem, però de moment pareix que no se n'ha temut ningú. Crec que ja n'és ben bé hora. I que per moltes hores ell continuï establint contacte amb el primigeni, amb l'esdevenidor, amb el transparent.

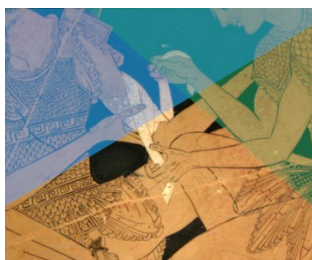
ETIQUETES: [BLAI BONET](#) [BROSSA](#) [CRÍTICA](#) [EL BOSC](#) [FOIX](#) [HENRI MICHAUX](#) [JORDI GUARDANS](#) [POESIA](#)

CARLES REBASSA | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Palma, 1977). Narrador i poeta. Ha publicat *Requiescat in pace* (Capaltard, 1998), juntament amb Pere Perelló; el volum *Poezies* (Capaltard, 2001), amb l'heterònim Bartomeu Matagalhs; *Poema B* (Edicions 96, 2006); *Els oves i les vídues* (Edicions 62, 2006; Premi Ausiàs March de poesia) i *Plu'a de foc* (Terrícola, 2016). La darrera obra publicada és la novel·la *Eren ells* (Angle, 2016; Premi Ciutat de Tarragona Pin i Soler de novel·la i Premi Ciutat de Barcelona de literatura catalana).

Articles relacionats

La ira d'Aquil·les canta de nou (II)

Notes sobre Enric Casasses a partir d'El nus la flor

Ariel i les tremolors

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018